

Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při České národopisné společnosti, z. s., Praha
Národní ústav lidové kultury, Strážnice
Archiv Národního muzea, Praha
Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno
Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s., Brno

Vás zvou na odbornou konferenci
k 120. výročí narození Václava Mencla

Výzkumy, dokumentace a prezentace lidové architektury

*Václav Mencl před domem usedlosti čp. 11 v Mrkvojedech (okres Jičín)
při exkurzi Vysoké školy architektury a pozemního stavitelství při ČVUT v Praze v červnu 1926*

Výřez fotografie Ing. arch. Dr. S. Ondřeje
Archiv Národního muzea, fond Menclovi, inv. č. 3049, fotografie 38, kart. 118

Strážnice

ve dnech 24. – 25. září 2025

Václav Mencl (1905–1978, doc. Dr. techn. Ing. arch.) byl významnou osobností v oblasti československých dějin architektury a památkové péče. Jeho badatelská a publikační činnost spočívala především ve studiu středověké slohové architektury v českých zemích a na Slovensku. O lidové stavitelství se začal zajímat ve 2. polovině dvacátých let 20. století v souvislosti s přípravou publikace *Dřevěné kostelní stavby v zemích českých* (Praha 1927, 2. vydání 1929). Ze stejného období jsou jeho články obecnějšího charakteru, ve kterých vyslovoval velmi příkré a neopodstatněné soudy o nepůvodnosti lidové kultury a lidového umění a také o nekompetentnosti i neschopnosti národopisu řešit tyto složité otázky (Národopisný věstník československý 20, 1927, 22, 1929). Stejný názor zastával ještě v 1. polovině čtyřicátých let 20. století, kdy psal o gotické tváři české vesnice (Dílo 31, 1941; Umění 16, 1944). K obratu pak došlo v jeho člancích o lidovém stavitelství a jeho pravěkých tradicích (Zprávy památkové péče 9, 1949, 16, 1956) a také v dílčích studiích o regionálních typech venkovských staveb na Chodsku a Vyškovsku (Zprávy památkové péče 17, 1957; Zprávy okresního vlastivědného muzea ve Vyškově 1957, č. 6). Zasadil se o ochranu památek lidového stavitelství a jejich soupis, a také o zřizování rezervací lidových staveb (Zprávy památkové péče 20, 1960). Výsledkem Menclova dlouholetého úsilí v době po 2. světové válce o poznání a výklad problematiky lidového stavitelství se stala obsáhlá práce *Lidová architektura v Československu*, Praha 1980 zpracovaná z umělecko-historického hlediska. Vytyčuje v ní hlavní oblasti lidové architektury, podává charakteristiku slohových typů, snaží se určit jejich vzájemné vztahy i vztahy k ostatním stavbám sousedních zemí a zkoumá i stáří základních stavebních technik. Pořídil a zpracoval pro ni fotografickou a kresebnou dokumentaci, s maximálním využitím poslední příležitosti k jejímu zachycení. Vzhledem k tomu, že vyšla tiskem posmrtně, mnoho let po odevzdání do tisku, nejsou v ní zohledněny výsledky novějších poznatků a dílčích prací z oblasti lidové architektury. Přesto zůstává svojí široce založenou koncepcí a schopností chápat vývoj lidového stavitelství v obecných kulturně historických souvislostech stěžejní překonatelnou prací v této tematice.

Témata a cíl konference

Na základě jednotlivých referátů a formou odborné diskuze:

- připomenout a zhodnotit význam Václava Mencla nejen pro oblast lidové architektury;
- dokumentace Václava Mencla v archivních fondech;
- připomenout další osobnosti (instituce) a výsledky jejich činnosti v oblasti lidové architektury z období 20. století;
- nové poznatky z výzkumů a dokumentace venkovského stavitelství (*archeologie, dendrochronologie, archivní materiály, stavebně historické průzkumy*);
- ochrana a prezentace lidové architektury a její perspektivy.

Místo konání:

- Národní ústav lidové kultury – Zámek 672, 696 62 Strážnice, GPS 48.9075525N, 17.3135653E

Organizační záležitosti

- konferenční poplatek pro účastníky – 600,- Kč;
- časový prostor pro prezentaci jednoho příspěvku je v rozmezí 25 minut (včetně 5 minut diskuse);
- součástí konference bude společenský večer a odborná exkurze v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy;
- program a další podrobné informace obdrží přihlášení účastníci po uzavěrci přihlášek;
- vybrané konferenční referáty, které projdou recenzním řízením, budou publikovány v *Národopisném věstníku* nebo ve *Zpravodaji Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení* (2026); autorům vybraných příspěvků budou včas zaslány pokyny pro dodání rukopisu;
- ubytování si účastníci konference zajišťují sami:

Autokemping Strážnice (<https://www.camp-straznice.cz/>)

Hotel Strážnice (<https://hotelstraznice.cz/>)

Interstudent Strážnice (<http://m.straznice-mesto.cz/interstudent-straznice/os-1149>)

Hotel Pod věží (<https://www.restaurace-podvezi.cz/>)

Penzion Ludor (<https://penzion.ludor.cz/>)

- informace k místu konání – PhDr. Martin Novotný, Ph.D.(martin.novotny@nulk.cz; tel. 518 306 613; 725 920 852);
- **přihlášky na konferenci (s krátkou anotací k referátu) zasílejte do 30. 6. 2025 na e-mail: r.tykal@seznam.cz**

Organizační výbor:

Roman Tykal, Česká národopisná společnost, z. s., Praha

PhDr. Martin Novotný, Ph.D., Národní ústav lidové kultury, Strážnice

PhDr. Klára Woitschová, Ph.D., Archiv Národního muzea, Praha

doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D., Ústav evropské etnologie FF MU, Brno

Ing. arch. Jiří Syrový, Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s., Brno